

Turkish A: literature – Standard level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Friday 4 November 2016 (afternoon)
Vendredi 4 novembre 2016 (après-midi)
Viernes 4 de noviembre de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında yönlendirilmiş edebi analiz yazınız. Yanıtınız verilen iki yönlendirici sorunun yanıtını da içermelidir.

1.

Okumak, bir kazançtır. Ama ben kazanç sözcüğünü oldum olası sevmem, bu yüzden bunu okuma sevinciyle yan yana koymak gerektir. Sevinç de çok şey kazandırmaz mı insana? Bugün edebiyatseverlerden oluşan bir çevremiz varsa, ne kadar küçük bir çevre de olsa, iyidir. Bu edebiyatseverler herhalde ülkemizin bugünkü ortamında yetişmediler. Öykücüler, romancılar, şairler ve onların okurları, önceki kuşakların, dişleriyle, tırnaklarıyla okur olmuş kuşakların çevrelerinde ortaya çıktılar. Böylece okuma sevincinin kazancı oldular. Yoksa eğitimimizin okur yaratma gibi bir çabasının olmadığı açıktır. Okullarımızdan kaç edebiyat okuru çıkıyor bugün? Elbette, çıkan var ise o da bir kazançtır, ne mutlu ona.

Okumak, insanı zenginleştirir, örneğin, kimi vitaminlerden yoksun kalmışsa kişi, yoksun bırakılmışsa, bunu okuyarak tamamlayabilir. Ya da, uyku bozukluğu çekiyorsa, biliyorsunuz, öyle hastalıklar da var, kimileri de düş görememekten şikayetçi olurlar; onların da ilacı okumaktır. İnsan gerçek bir düşü ancak okurken görür. Bu, yazının doğasında var olan bir şeydir. Zihnimiz çoğu zaman yazıyı bütünüyle, olduğu gibi algılamaya açık değildir. Yıkıcıdır bu anlamda; okuduğunu değiştirir, onu kendi geçmiş yaşamının acılarıyla besler. Okumaya başlamakla görsün, sakladığı bütün fotoğrafları çıkarıp çıkarıp önüne kor. Okumaya başladığımız zaman sözcükler zihnimizde çoğalır, sözcük doğuran bir yerdir orası. Bu bakımdan bir olasılıklar cennetidir. Yazının sonsuzluğu buradan gelir.

Aldatmayan dil yoktur, der Calvino*. Yazarın imgelemi belki bütünüyle yaşamın içinden seçtiği görüntülerle, anlık duygularla, seslerle doludur. Ama yazınsal üretimde önemli olan bütün bunlardan, yani dilden ve yazıda kullanılan nesnelere yazarın kişisel geçmişinden başka bir şey olduğu için, yani yazar öncelikle bir anlatı yapısı kurmak üzere yola çıktığı için, bir bakıma, aldatmanın yöntemlerini de aramış olur. Kendince bir aldatmadır bu. Öyle ya, her yazar, okurunu kendine özgü bir biçimde aldatır. Ama ya aldanan kendisi ise?

Bakışumlu bir dildir edebiyatın dili. Bu yüzden kesinlemeler içermez. Burada yaratımın önemli bir kısmı okura aittir. Okurun bugün gereksinim duyduğu bilgi budur sadece; kendi payının zannettiği kadar az olmadığını bilsin, yeter. Bundan sonra ancak *anladım* diyebilir sözgelimi bir Bilge Karasu öyküsü için. Elbette, ille söylemek istiyorsa bunu. Gerçekte ortada ne bir öğreten, ne de bir öğrenen vardır.

Ben yazarlığımı güç bir iş olarak gördüm hep. Ama okurluğumu değil. Okuduklarımı da severek okudum. Kitaplarımı çizemem. Sayfaların kenarlarına notlar almak, üzerine *Faruk Duman-Ankara 3 Haziran 2001* gibi bağlayıcı ifadeler yazmak bana göre değildir. Hele sayfaları kıvrırmak, kitabın kulağını çekmek gibi gelir bana. Kutsal kitaplar çağından kalma birisiyim. Evde onları yüksek bir yere –elbette kitaplıktaki her zamanki yerine– korum. Kimileri, çay-kahve kupalarını, sırf pahalı masalarına yazık olmasın diye, kitaplarının üzerine koyarlar. Dayanamam böylelerine. Hele şöylesi yok mu; diyelim yerde oturmayı seviyorsun ve o gün çayını da yerde içeceksin. Halının üzerine bir kitap koyarsın. İşte nihalen hazır.

Kitabım benden izler taşımalı, derler bir de. Yoksa ha kitapçı vitrininde durmuş ha evimde. Ben böyle düşünmem. Onun bir kimliği var zaten, saldırıya uğramasın yeter ki. Bu bakımdan, okuduğum yazarlarla da okuma eyleminin ruhuna uygun bir ilişkim vardır. Bakışumlu bir dil oluşturmuşumdur onlarla.

[...]

Okurluğumun ilk yıllarında okuyup da etkisinden günlerce kurtulamadığım kitaplar bana bir yanıyla ne büyük kötülük etmiş; insan bildikçe unutup. Küçülüyor okudukça. Ben, okudukça daha az konuşur oldum, farkındayım bunun. Bir yerde yazar şöyle bir şey söylüyordu: şairler, ilkel dile yaklaşmaya çalışırlar. Böyledir, sözü azaltmaya çalışır şair, ama başka türlü bir

- 45 sessizlik değil midir onunki? Sanki uzaklara gitmiş de geri dönmektedir. Böylece doğanın sessizliği anlamına gelen ilkel dil ile buluşmaya çalışmaktadır. Ama insana ilk gençliğin güzelliklerini gösteren kitaplar bir süre sonra unutulup gidiyor. Bunu o kitapların yetersizliğine değil de, insanı yaylı bir oyuncak gibi kuran doğanın hınzırlığına vermeli.

Faruk Duman, "Okuma Kazancı", *Adasız Deniz* (2010)

* Calvino: İtalyan gazeteci ve yazar

- (a) Yazar, eser ve okur arasındaki ilişki hakkında neler iddia ediyor?
- (b) Yazar okumakla ilgili fikirlerini ve duygularını okuyucuya etkili biçimde aktarabilmek için nasıl bir dil kullanmış?

2.

Akşam türküsü

- Kimse öldüremez bu boşunalık duygusunu
Soğan doğru kıyma koy ateşi kıs
Ateşi kıs pirinçler diri kalsın
Salçalı pilavlar votkalar kahkahalar
- 5 Ödemez arkadaşsızlığımı
Zor günler yaşadım
Utanmam anmaktan
Çirkindim yoksuldum arkadaşsızdım
Kocaman sözler iri göğüsler hantallıktı simgem
- 10 Utanmam
Ama akşamları
Bu boşunalık duygusu kapıyı çalmadan
Usulca ilişiverir yanıma
Çocuğu giydir parklara çık
- 15 İşten dönenleri gözle
Köfte güzel olmuş saçın yakışmış
Orhan ağbi ölmüş... Artık yazmıyor musun?
Kirazlar aldandı
Ben aldanmadım
- 20 Ayşeyi büyüttüm
Büyüttüm öfkemi... arkadaşsızlığı
Çirkinliği
Hadi saçlarını kes ninniler söyle:
Kızımın da adı Ayşe
- 25 *Yiğit atılır ateşe*
Bu ışık böyle büyüsün
İş düşmez bir gün güneşe
Hadi çamaşırları yıka ölümlere ağla
Ninni söyle:
- 30 *Kızımın da adı Bengi*
Dünyaya saldığım türkü
Sular aktıkça durulur
Bozuk yapılar yıkılır
Çürür sarı yaprak gibi
- 35 Hadi kendini yen hadi kendini

Sennur Sezer, *Varlık* (1972)

- (a) Şair “boşunalık” duygusu derken neyi anlatmaya çalışıyor?
- (b) Şairin kullandığı dil hakkında neler söyleyebilirsiniz?